

Beleids- en begrotingstoelichting

SOCIALE ECONOMIE

Begrotingsuitvoering 2025

Hilde Crevits

Viceminister-president en Vlaams minister van Binnenlands Bestuur, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie & Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

Inhoudstafel

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER	3
III. SAMENVATTING	5
IV. TRANSVERSALE EN HORIZONTALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN	7
V. BELEIDSVELD: SOCIALE ECONOMIE	8
1. ISE: ACTIVERING (SOCIALE ECONOMIE)	8
1.1. Strategische doelstelling: We versterken de tewerkstellingskansen voor personen met een arbeidsbeperking	8
1.2. Operationele doelstellingen	8
1.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	11
1.3.1. Departement WEWIS	12
2. ISE: DUURZAME ARBEIDSMARKT (SOCIALE ECONOMIE), MVG excl. DAB ..	18
2.1. Strategische doelstelling: We zorgen voor een betere wisselwerking tussen sociale en reguliere economie	18
2.2. Operationele doelstellingen	18
2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar	20
2.3.1. Departement WEWIS	21
VI. LIJST MET AFKORTINGEN	25
VII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'	26
VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'	27
IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'	28
X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE"	29
XI. BIJLAGE 'ISE-indicatoren'	30

II. INLEIDING DOOR DE MINISTER

In deze beleids- en begrotingstoelichting krijgt u een inkijk in de uitvoering van het beleid Sociale Economie in het begrotingsjaar 2025, het **eerste volledige jaar van de nieuwe legislatuur 2024-2029**. Het was een jaar waarin we meteen heel wat initiatieven namen. We maakten beleidskeuzes en verwezenlijkten concrete realisaties met een duidelijke koers voor ogen: een versterkte sociale economie als volwaardige pijler van een inclusieve, duurzame en veerkrachtige arbeidsmarkt.

Zo blijft de Vlaamse Regering resoluut inzetten op een **hogere werkzaamheidsgraad** en op het verkleinen van de kloof tussen mensen mét en zonder arbeidsbeperking. In 2025 bedroeg de werkzaamheidsgraad van personen met langdurige hinder door (arbeids)handicap, aandoening of ziekte 52,5% tegenover 77,3% voor de algemene bevolking. De kloof daartussen was 24,8 procentpunt, wat kleiner is dan bij de vorige meting (in 2024). Dit is een gunstige ontwikkeling.

Sociale economie speelt hierin een sleutelrol. Werk is immers één van de krachtigste hefboomen tegen uitsluiting en armoede. Door kwetsbare mensen met een grotere afstand tot de arbeidsmarkt perspectief te bieden op zinvol en kwaliteitsvol werk, versterken we niet alleen onze economie, maar ook de sociale cohesie en levenskwaliteit in Vlaanderen.

In 2025 werd ook een belangrijke mijlpaal bereikt met de **realisatie van de eerste fase van het Vlaams groeipad** van minstens 1.000 extra plaatsen voor collectief maatwerk. In deze eerste fase werden 189,5 bijkomende voltijdsequivalenten toegekend aan 48 maatwerkbedrijven verspreid over Vlaanderen.

Ondertussen werd intensief gewerkt aan de **inhoudelijke optimalisatie van de maatregel 'collectief maatwerk'**. Op basis van evaluatieonderzoek en in dialoog met sociale partners, VDAB en vertegenwoordigers uit de sector, werden verbeteringspistes uitgewerkt met aandacht voor rechtszekerheid en doelmatigheid. Dit resulteerde in een conceptnota die in 2026 ter goedkeuring zal worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering en die de basis zal vormen voor verdere decretale en uitvoerende aanpassingen. Binnen dit traject krijgt ook **doorstroom** een duidelijke plaats, als onderdeel van een dynamisch loopbaanperspectief voor doelgroepwerknemers.

Ook **individueel maatwerk** werd in 2025 verder versterkt. Deze maatregel bewijst steeds meer zijn waarde als hefboom om mensen met een arbeidsbeperking kansen te bieden als werknemer in reguliere bedrijven en als zelfstandige. Meer dan 11.800 mensen met een arbeidsbeperking zijn intussen aan het werk via deze maatregel, bij meer dan 5.000 werkgevers. Een bevraging bij gebruikers bevestigde de positieve ervaringen, maar ook de nood aan bijkomende ondersteuning, duidelijke informatie en een betere toegankelijkheid van de maatregel. Met de lancering van de loonpremiesimulator en een versterkte doelgerichte communicatiestrategie worden deze drempels nu weggewerkt.

Een andere belangrijke stap in 2025 was de **goedkeuring van de conceptnota "Vlottere en betere indicering en toeleiding naar de Sociale Economie"**, in samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd voor Werk. Met deze nota werden de eerste concrete stappen gezet om doorlooptijden van indicering te verkorten en de procedures te vereenvoudigen. Een vlotte indicering is immers essentieel om mensen tijdig op de juiste plek te krijgen, zowel in collectief als in individueel maatwerk. We versterken in dit alles ook de rol en verantwoordelijkheid van de lokale besturen.

Daarnaast werd in 2025 sterk ingezet op het **versterken van het lokaal sociale-economiebeleid**. De middelen voor de lokale regierol sociale economie en werk en voor de overgangsmaatregel 'Aanvullende Lokale Diensten' (ALD) werden geheroriënteerd naar de algemene, recurrente en rechtstreekse financiering voor alle 285 Vlaamse gemeenten. Het gaat om een totaalbudget van 17,3 miljoen euro, dat verdeeld wordt volgens objectieve parameters. Deze hervorming geeft steden en gemeenten meer autonomie en slagkracht om een lokaal sociale-economiebeleid uit te bouwen dat aansluit bij hun specifieke noden en beleidsprioriteiten. Sociale-economieondernemingen zijn immers sterk lokaal verankerd en spelen een cruciale rol in activering en maatschappelijke dienstverlening dicht bij de mensen.

Ten slotte werd ook verder gewerkt aan een **betere wisselwerking tussen de sociale en reguliere economie**. Door sociale-economieondernemingen nauwer te laten aansluiten bij het reguliere ondernemersbeleid en via ondersteuning voor maatschappelijk verantwoord ondernemen, zetten we stappen richting een gelijk speelveld en duurzame samenwerking. Zo maken we van sociale economie niet alleen een instrument van activering, maar ook een motor van innovatie en duurzame groei.

Met deze realisaties legden we in 2025 een stevige basis voor de verdere uitbouw van een sterke, toekomstgerichte sociale economie. Door inclusie, economische dynamiek en lokale verankering te combineren, werken we stap voor stap aan een Vlaanderen waarin iedereen de kans krijgt om bij te dragen, zich te ontplooien én mee te genieten van welvaart en welzijn.

Hilde Crevits

Viceminister-president van de Vlaamse Regering

Vlaams minister van Binnenland, Steden- en Plattelandsbeleid, Samenleven, Integratie en Inburgering, Bestuurszaken, Sociale Economie en Zeevisserij

III. SAMENVATTING

Binnen de **ISE 'Activering'** werd in 2025 werk gemaakt van een geïntegreerde aanpak om de tewerkstellingskansen van personen met een arbeidsbeperking te vergroten.

Budgettair ligt het zwaartepunt binnen deze ISE bij de maatregel **collectief maatwerk**: in 2025 ging hier 572,5 miljoen euro (VAK) naartoe. Er werd ook een optimalisering van deze maatregel voorbereid, in lijn met de resultaten van eerdere evaluatieonderzoeken, en in overleg met sociale partners, VDAB en de sector (OD 1). Ter versterking van het collectief maatwerk wordt in de loop van deze legislatuur gefaseerd een **groeipad** uitgerold richting 1.000 extra plaatsen. In 2025 startte dit met de eerste 200 bijkomende plaatsen (189,5 VTE toegekend aan 48 maatwerkbedrijven) (OD 2). In de optimalisatieoefening wordt ook het aspect '**doorstroom**' expliciet meegenomen, vanuit de vaststelling dat het bestaande kader werk-naar-werktransities onvoldoende zichtbaar maakt en te rigide is (OD 3).

Voor kansen in het reguliere economische circuit is **individueel maatwerk** een belangrijke hefboom. Budgettair vertaalt deze maatregel zich in twee sporen: een open-end loonpremie enerzijds (hier ging in 2025 83,7 miljoen euro VAK naartoe) en middelen voor begeleiding en overgangsmaatregelen anderzijds (hier ging in 2025 31,4 miljoen euro VAK naartoe). Een sterke groei bij de loonpremie toont dat de maatregel aanslaat: eind 2025 klokte het totaal aantal actieve dossiers af op 11.003. In 2025 lag de nadruk op betere informatie en doelgerichte communicatie, onder meer via een loonpremiesimulator (OD 4).

Als randvoorwaarde wordt de **indicering** naar de sociale economie versneld – in samenwerking met de minister bevoegd voor Werk – via een conceptnota met tien beleidsacties (VR 18 juli 2025) waarvan in 2025 de eerste stappen werden gezet op vlak van procedurevereenvoudiging, gegevensuitwisseling en gerichte bijsturing van de regelgeving (OD 5).

Tot slot werden wat betreft de **werk- en zorgtrajecten** voor mensen met complexe problematieken een aantal decretale wijzingen voorbereid met het oog op versterking van het aanbod, daarbij inspeliend op de federale beperking van de werkloosheidsuitkeringen tot twee jaar. Een uitbreiding van het aantal plaatsen voor de arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie (231 plaatsen op jaarbasis) werd voorzien en voorbereid. In 2025 ging er 3,6 miljoen euro (VAK) naar de maatregel arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie (OD 6).

Binnen de **ISE 'Duurzame arbeidsmarkt'** ligt de nadruk op een sterkere wisselwerking tussen de sociale en reguliere economie en op een sterker ondersteuningsaanbod voor sociaal en duurzaam ondernemerschap. Budgettair gaat het om een beperkter luik: in 2025 werd 6,1 miljoen euro (VAK) ingezet voor deze beleidsprioriteiten.

Er werd gewerkt aan het versterken van structurele samenwerking en identificeren van toekomstgerichte verdienmodellen voor maatwerkbedrijven, onder meer via trendstudies, en het voorbereiden van communicatie rond samenwerking(smogelijkheden), van sensibilisering rond sociaal aanbesteden en van de Green Deal Waardeketens (OD 7). Daarnaast werd het ondersteuningsinstrumentarium verder gecontinueerd en waar mogelijk aangesloten op het reguliere ondernemerschap, met onder meer het uitwerken van de (gedeeltelijke) openstelling van de kmo-portefeuille voor erkende maatwerkbedrijven vanaf 2026. In het kader van de ondersteuningsmaatregelen besliste de Vlaamse Regering ook tot deelname aan een nieuwe kapitaalronde van Trividend cv en werd ondersteuning voorzien voor startende sociale ondernemers. Op maatschappelijk verantwoord ondernemen werd ingezet met de vernieuwing van de Sustatool en een aanvullend ondersteuningsaanbod voor sectororganisaties en adviesbureaus (OD 8). Tot slot werd door de Vlaamse Regering beslist om de middelen voor de lokale regierol sociale economie en werk en de overgangsmaatregel Aanvullende Lokale

Diensten (ALD) te heroriënteren naar een algemene, recurrente financiering voor alle gemeenten (totaalbudget 17,3 miljoen euro vanaf 2026), waarmee de lokale besturen meer slagkracht krijgen om hun lokaal sociale-economiebeleid verder te versterken en uit te bouwen van (OD 9).

TOTAAL – SOCIALE ECONOMIE, excl. DAB's, excl. apparaatsuitgaven en programma B

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	131	0	0	721.831	701.049
BA-JR 2025	131	0	0	742.468	735.818
BU 2025	3.869	0	0	697.268	723.819

PROGRAMMA TH – SOCIALE ECONOMIE

(duizend euro)					
	AO	TO	LO	VAK	VEK
BA 2025	131	0	0	721.831	701.049
BA-JR 2025	131	0	0	742.468	735.818
BU 2025	3.869	0	0	697.268	723.819

We voegen hier, zoals aanbevolen door het Rekenhof, een globaal overzicht van de gerealiseerde besparingen voor het beleidsveld Sociale Economie in 2025 toe, waarbij de beide ISE's gevat zijn.

			Ingeschreven besparing		BA-JR 2025		BU 2025		Gerealiseerde besparing	
Omschrijving	Begrotingsartikel	Reglementaire aanpassing (indien van toepassing)	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK	VAK	VEK
Hervorming Sociale Economie			-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Individueel Maatwerk	TB0-1THC2UF-WT	niet vereist, krediet werd verminderd	-3.500	-3.500	44.911	42.261	31.350	31.504	-3.500	-3.500
Ondersteunings- maatregelen SE	TB0-1THC2TA-WT	niet vereist, krediet werd verminderd	-2.500	-2.500	6.870	32.870	6.117	32.195	-2.500	-2.500
Eénmalige besparing BA 2025			0	- 30.000						
Collectief Maatwerk	TB0-1THC2UA-WT	niet vereist, krediet werd verminderd	0	-30.000	607.401	577.401	572.517	572.517	0	-30.000

IV. TRANSVERSALE EN HORIZONTALE STRATEGISCHE DOELSTELLINGEN

Dit onderdeel is nog niet van toepassing voor de BBT begrotingsuitvoering voor 2025.

V. BELEIDSVELD: SOCIALE ECONOMIE

1. ISE: ACTIVERING (SOCIALE ECONOMIE)

1.1. Strategische doelstelling: We versterken de tewerkstellingskansen voor personen met een arbeidsbeperking

De Vlaamse Regering heeft de ambitie om 80% van de bevolking op beroepsactieve leeftijd aan het werk te krijgen. Een belangrijke hefboom om die doelstelling te behalen is het verkleinen van de werkzaamheidskloof tussen mensen met en zonder een arbeidsbeperking. Om deze doelstelling te bereiken zet de Vlaamse Regering verschillende maatregelen in, zoals collectief maatwerk, individueel maatwerk en werk-zorgtrajecten.

Als impactindicator om deze evolutie te monitoren, hanteren we de kloof tussen de werkzaamheidsgraad van mensen die enige vorm van langdurige hinder door een arbeidsbeperking ervaren en de algemene werkzaamheidsgraad in Vlaanderen.

In 2025 bedroeg de werkzaamheidsgraad van personen met langdurige hinder door (arbeids)handicap, aandoening of ziekte 52,5% tegenover 77,3% voor de algemene bevolking. De kloof daartussen was 24,8 procentpunt, wat kleiner is dan bij de vorige meting (in 2024). Dit ligt in lijn met het vooropgestelde kwalitatieve streefniveau.

De vastgestelde evolutie kan worden geïnterpreteerd als een voorzichtig gunstige ontwikkeling. De werkzaamheidskloof is het resultaat van een samenspel van beleidsmaatregelen op verschillende bestuursniveaus en van externe socio-economische factoren, waardoor een directe toeschrijving aan afzonderlijke interventies binnen deze ISE niet mogelijk is. De indicator wordt daarom gebruikt als opvolgingsinstrument op middellange termijn en verder gemonitord in de volgende begrotingsjaren.

Meer informatie kan gevonden worden in bijlage XI.

1.2. Operationele doelstellingen

OD 1: We optimaliseren de maatregel collectief maatwerk¹

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord en de beleidsnota Sociale Economie (2024-2029) werd in 2025 gewerkt aan de optimalisatie van de maatregel collectief maatwerk. Aan het einde van de vorige legislatuur (2019-2024) werden twee onderzoeksopdrachten² afgerond. Deze onderzoeken bevestigden dat collectief maatwerk een efficiënte en maatschappelijk waardevolle maatregel is. Ze gaven daarnaast ook mogelijke verbeteringen aan op het vlak van begeleiding, evaluatie van doelgroepwerknemers, indicering, toeleiding en het doorstroomkader. Deze bevindingen vormden de inhoudelijke basis voor het verdere beleidsvoorbereidende werk in 2025.

¹ Voor budgettaire info over de maatregel collectief maatwerk: zie ook begrotingsartikel TB0-1THC2UA-WT, p.11 en volgende.

² *Evaluatie naar bepaalde kerncomponenten van collectief maatwerk: een analyse naar de ervaring en perceptie van stakeholders*, 2025, Ernst & Young.
Onderzoek naar de leefbaarheid van collectief maatwerkbedrijven, structurele financiering en doeltreffendheid, 2025, Deloitte – HIVA.

In overleg met de sociale partners, VDAB en vertegenwoordigers uit de sector zijn optimalisatiepistes uitgewerkt. Daarbij is expliciet aandacht besteed aan kwaliteit, rechtszekerheid, doelmatigheid en budgetneutraliteit. Dit moet uitmonden in een conceptnota die aan de Vlaamse Regering ter goedkeuring zal worden voorgelegd en de basis zal vormen voor verdere decretale en uitvoerende aanpassingen.

OD 2: We voorzien een groeipad van minstens 1000 extra plaatsen in de sociale economie, in het bijzonder in collectief maatwerk

In uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord werd in 2025 een eerste fase van het groeipad voor collectief maatwerk gerealiseerd. Dit groeipad beoogt deze legislatuur minstens 1.000 bijkomende tewerkstellingsplaatsen in de sociale economie te creëren tegen 2029 en wordt gefaseerd uitgerold.

In een eerste fase werden 200 bijkomende plaatsen opengesteld. Na beoordeling van de ingediende aanvragen werden 189,5 VTE effectief toegekend aan 48 maatwerkbedrijven, verspreid over Vlaanderen, met ingang vanaf 1 april 2025. Deze eerste toekenning kadert in een bredere meerjarige investering in de sociale economie, waarbij de uitbreiding van collectief maatwerk gericht bijdraagt aan bijkomende tewerkstellingskansen voor personen met een arbeidsbeperking. Met deze realisatie werd het groeipad concreet opgestart en werd een eerste stap gezet richting de vooropgestelde structurele versterking van de sociale economie.

OD 3: We stimuleren doorstroom via een dynamisch kader

Binnen het bredere traject tot optimalisatie van collectief maatwerk (zie OD1) werd in 2025 een specifiek beleidsaccent gelegd op doorstroom. In lijn met het Vlaams Regeerakkoord werd doorstroom daarbij benaderd als een volwaardig onderdeel van een dynamisch loopbaanperspectief voor doelgroepwerknemers.

Een gerichte procesevaluatie van de doorstroom binnen de sociale economie³ toont aan dat het bestaande kader slechts een deel van de werk-naar-werktransities zichtbaar maakt en dat de huidige doorstroominstrumenten niet altijd de beoogde effecten sorteren. Deze vaststellingen maakten duidelijk dat een herijking van het al te rigide doorstroomkader noodzakelijk is.

In overleg met de sociale partners, VDAB en vertegenwoordigers uit de sector werd daarom toegewerkt naar nieuwe beleidslijnen die doorstroom aantrekkelijker en beter ondersteund maken. Deze nieuwe beleidslijnen worden geïntegreerd in de hoger genoemde conceptnota over de optimalisatie van collectief maatwerk die in 2026 aan de Vlaamse Regering zal worden voorgelegd.

³ *Procesevaluatie doorstroom sociale economie, 2023, HIVA.*

OD 4: We zetten volop in op tewerkstellingskansen van personen met een arbeidsbeperking in reguliere bedrijven en als zelfstandige via individueel maatwerk⁴

Om na te gaan of individueel maatwerk de drempels voor aanwerving, re-integratie en zelfstandige activiteit voldoende wegneemt, liet ik in 2025 een bevraging uitvoeren bij werkgevers en zelfstandigen die van de maatregel individueel maatwerk gebruik maakten. Dit sluit aan bij de bredere opvolging van de maatregel individueel maatwerk die sinds de start in 2023 intussen duizenden mensen met een arbeidsbeperking aan het werk hielp in het regulier economisch circuit. Uit de bevraging blijkt dat de maatregel positief wordt ervaren, zowel wat betreft de informatievoorziening als de procedure en dienstverlening. Tegelijkertijd werd aangegeven dat bijkomende ondersteuning en heldere communicatie een meerwaarde kunnen zijn, vooral voor kleinere organisaties en nieuwe gebruikers.

Op basis van deze vaststellingen werd in 2025 gestart met gerichte acties om de informatieverstrekking te verbeteren, de website verder aan te vullen en een bredere communicatiestrategie uit te werken, onder meer in samenwerking met intermediairen. Vanaf april 2025 kunnen werkgevers en werknemers met een nieuwe loonpremiesimulator⁵ eenvoudig nagaan of iemand recht heeft op een loonpremie. De simulator laat ook zien hoe hoog de loonpremie zal zijn wanneer een werknemer met een arbeidsbeperking daadwerkelijk wordt aangenomen. Zo wordt ingespeeld op het groeipotentieel van individueel maatwerk en worden drempels voor effectief gebruik verder weggewerkt, in overleg met betrokken stakeholders.

OD 5: Samen met de minister van Werk versnellen we het proces van indicering voor personen met een arbeidsbeperking

In 2025 werd gestart met de uitvoering van de ambities inzake een vlottere en betere indicering voor personen met een arbeidsbeperking naar de sociale economie. In samenwerking met de minister bevoegd voor Werk werd een conceptnota ('Vlottere en betere indicering en toeleiding naar de Sociale Economie') uitgewerkt, die door de Vlaamse Regering werd goedgekeurd op 18 juli 2025. De conceptnota bevat tien concrete beleidsacties die gericht zijn op het versnellen en optimaliseren van het indiceringsproces en het verbeteren van de toeleiding naar collectief en individueel maatwerk, met als doel de vastgestelde wachttijden en 'mismatches' tussen beschikbare plaatsen en werkzoekenden met een ondersteuningsnood weg te werken.

⁴ Voor budgettaire info over de maatregel individueel maatwerk: zie begrotingsartikels TB0-1THC2UF-WT en TB0-1THC2UG-WT, p.13 en volgende.

⁵ <https://www.vlaanderen.be/werken/individueel-maatwerk/simulator-individueel-maatwerk>

OD 6: We versterken de werk- en zorgtrajecten⁶

De werk- en zorgtrajecten vormen een bestaand beleidskader voor personen met complexe vaak meervoudige problematieken voor wie betaalde arbeid (nog) niet mogelijk is. De federale beslissing om de werkloosheidsuitkeringen in de tijd te beperken tot twee jaar, heeft een impact op de toeleiding en de deelname aan werk- en zorgtrajecten, die door mijn administratie in kaart werd gebracht en aanleiding geeft tot gerichte bijsturing.

Om het aanbod inzake werk- en zorgtrajecten te versterken, werden in 2025 een aantal beperkte decretale wijzigingen voorbereid, die toelaten om binnen activeringstrajecten sneller werk te maken van bemiddeling richting betaald werk.

In de sociale economie worden 87 bijkomende plaatsen en herverdeling van 144 voor arbeidsmatige activiteiten voorzien. Hierbinnen zal ook een proefproject naar welzijns- en zorgorganisaties gerealiseerd worden. Mijn administratie trof hiervoor in 2025 de voorbereidingen en werkte een oproep uit ter lancering begin 2026. Met de oproep wordt onder andere ingezet op meer differentiatie in de werkposten en op het faciliteren van stappen naar een meer activerend traject voor wie daar effectief klaar voor is.

1.3. Budgettaire kader voor het begrotingsjaar

ACTIVERING (SOCIALE ECONOMIE), MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	710.352	730.598	691.151	680.352	697.948	691.624
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	0	0	0	0	0	0
Totaal	710.352	730.598	691.150	680.352	697.948	691.624

⁶ Voor budgettaire info over de maatregel arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie: zie begrotingsartikel TB0-1THC2UC-WT, p.13 en volgende.

Inhoudelijke toelichting:

Onder het inhoudelijk structuurelement (ISE) 'Activering (Sociale Economie)' bevinden zich de volgende begrotingsartikelen: Collectief Maatwerk (CMW), Arbeidsmatige Activiteiten voor de Sociale Economie (AMA SE), Individueel Maatwerk (begeleidingspremie) en Individueel Maatwerk (loonpremie).

Onder paragraaf 1.3.1 worden deze begrotingsartikelen meer in detail besproken.

Het decretaal toegekende budget bij BA 2025 bedroeg 710.352 keuro VAK en 680.352 keuro VEK. Dit budget nam ten gevolge van kredietherverdelingen toe tot 730.598 keuro VAK en 697.948 keuro VEK. In totaliteit nam het budget na BA 2025 met andere woorden toe met 20.246 keuro VAK en 17.596 keuro VEK.

Het ging daarbij om een herverdeling van 10.637 keuro VAK/VEK vanuit de indexprovisie (CB0-1CBD2AB-PR). De opwaartse budgetbeweging werd versterkt met 10.000 keuro in VAK en VEK door een herverdeling vanuit de Vlaamse Ondersteuningspremie (TB0-1TDE2QB-WT) naar haar rechtsopvolger, de IMW loonpremie (TB0-1THC2UG-WT), die ressorteert onder dit inhoudelijk structuurelement. Tot slot vonden er ook twee herverdelingen plaats naar het begrotingsartikel dat de middelen omvat voor het ondersteunen van het ondernemerschap op vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (TB0-1THC2TA-WT): 391 keuro VAK voor de subsidie aan lokale besturen ter versterking van het sociaal ondernemerschap en maatschappelijk verantwoord ondernemen in het kader van de werking van de publieke dienstenchequeondernemingen en 3.041 keuro VEK om om verder uitvoering te geven aan lopende initiatieven van de ondersteuningsmaatregelen.

De begrotingsuitvoering bedroeg 691.151 keuro VAK en 691.624 keuro VEK. De benuttingsgraad is net iets hoger dan 94,6% van het totale beschikbare krediet in VAK en 99,1% in VEK. De onderbenutting situeert zich binnen alle maatregelen m.u.v. IMW-Loonpremie en wordt in onderstaande toelichting per begrotingsartikel verder geduid.

1.3.1. Departement WEWIS

Uitgaven

TB0-1THC2UA-WT – COLLECTIEF MAATWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Via de middelen ter beschikking op dit begrotingsartikel wordt er uitvoering gegeven aan de maatregel collectief maatwerk, waar operationele doelstelling 1 'We optimaliseren de maatregel collectief maatwerk' op aansluit. De tewerkstellingsmaatregel 'Collectief Maatwerk' biedt werk en ondersteuningsmogelijkheden op maat aan mensen die omwille van persoonsgebonden factoren moeilijk toegang hebben tot de arbeidsmarkt. Doelgroepwerknemers kunnen ook doorstromen naar de reguliere economie. Blijkt de doorstroom vanuit collectief maatwerk (CMW) niet succesvol, dan heeft de betrokken doelgroepwerknemer de zekerheid om terug binnen het maatwerkbedrijf als doelgroepwerknemer aan de slag te kunnen (de 'terugvalpositie' als vangnet).

Op die manier wordt in partnerschap met de reguliere economie niet alleen het jobpotentieel voor deze mensen verhoogd, maar ook doorstroom zorgzaam gefaciliteerd.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	598.220	607.401	572.517	568.220	577.401	572.517

Inhoudelijke toelichting:

Het decretale krediet voor Collectief Maatwerk bedroeg bij BA 2025 598.220 keuro VAK en 568.220 keuro VEK. Dit bedrag werd verhoogd met 9.181 keuro VAK/VEK afkomstig uit de indexprovisie (CB0-1CBD2AB-PR) om de kost van de overschrijding van de spilindex in januari 2025 op te vangen. Het beschikbare budget op het jaareinde bedroeg 607.401 keuro VAK en 577.401 keuro VEK.

De uitvoering op dit begrotingsartikel bedroeg 572.517 keuro VAK/VEK of 94,3% van het beschikbare VAK-krediet en 99,2% van het beschikbare VEK-krediet. De gerapporteerde uitvoering op dit begrotingsartikel bevat een bedrag van 15.427 keuro VAK/VEK dat op de overlopende rekening werd geboekt voor de verdere uitvoering van 2025. Het gaat onder andere om de volgende kostencomponenten: afrekening van het derde kwartaal en vierde kwartaal van 2025 en de jaarafrekening. Aangezien nog niet alle kosten met betrekking tot 2025 bij de jaarafsluiting van boekjaar 2025 gekend zijn, worden in onderstaande toelichting enkel trends/feiten van de eerste drie kwartalen van 2025 besproken.

In de eerste drie kwartalen van 2025 werden er globaal minder bijkomende VTE's tewerkgesteld in de sector dan verwacht. Het uitblijven van groei op sectorniveau in de tewerkstelling is mogelijk te wijten aan de economisch moeilijke situatie die ook in 2025 de erkende maatwerkbedrijven die partners zijn van de Vlaamse maakindustrie speelt.

Naast de mindere tewerkstelling in VTE zorgde de economisch moeilijke situatie ook voor een hoge economische werkloosheid in de sector, die dadelijk zijn impact heeft op de uit te betalen loonpremies. Het eerste kwartaal van 2025 kende nog steeds 104.724,50 werkloosheidsdagen terwijl ook het tweede kwartaal ondanks een zichtbaar herstel toch nog 57.050,10 werkloosheidsdagen liet optekenen. Het herstel liep verder in het derde kwartaal dat nog 40.206,60 werkloosheidsdagen kende.

TBO-1THC2UC-WT – ARBEIDSMATIGE ACTIVITEITEN IN DE SOCIALE ECONOMIE (AMA SE)

Korte inhoud begrotingsartikel:

Arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie (AMA SE), vormen een vangnet voor mensen die om cognitieve, medische, psychische, psychologische of sociale redenen niet, nog niet of niet meer betaald aan de slag kunnen.

Deze mensen voeren begeleide activiteiten uit op een werkvloer in de sociale economie, om zo de aansluiting met een werkcontext (opnieuw) te maken. AMA SE-deelnemers behouden tijdens hun traject hun uitkering of leefloon. Ze maken kennis met gestructureerde arbeid in een realistische werkomgeving, maar zonder de druk van een betaalde baan en een arbeidscontract. Er wordt binnen AMA SE maximaal ingezet op het activeren van de deelnemers in functie van uitstroom naar betaald werk, zodra de deelnemer hier klaar voor is. De maatregel ressorteert onder de operationele doelstelling 6: 'We versterken de werk- en zorgtrajecten'. De maatregel wordt geregeld door het decreet van 8 juli 2022 over werk- en zorgtrajecten en het bijhorende besluit van de Vlaamse Regering van 18 november 2022.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	5.625	5.721	3.628	5.625	5.721	3.947

Inhoudelijke toelichting:

Het decretaal toegekende krediet bij BA 2025 bedroeg 5.625 keuro VAK/VEK. Doorheen het jaar werd er enkel een index toegekend ten bedrage van 96 keuro. Hierdoor steeg het jaarbudget tot 5.721 keuro VAK/VEK.

De uitvoering op dit begrotingsartikel bedroeg 3.628 keuro VAK of 63,4% van het beschikbare VAK-krediet en 3.947 keuro VEK of 68,9% van het beschikbare VEK-krediet. Van dit bedrag werd 39 keuro VAK/VEK ingeschreven op de overlopende rekening, aangezien bij deze maatregel de eindafrekening pas in maart van het volgende jaar wordt gemaakt.

Er werden op jaarbasis gemiddeld 1.801 trajecten toegekend. Hiervan werden er in 2025 1.422 trajecten ingevuld binnen contingent. Rekening houdend met zowel het aflopen van de tijdelijke trajecten AMA SE als de verminderde en nog te heroriënteren trajecten, resulteert dit in een invullingspercentage van 79%.

De benutting op de maatregel ligt in stijgende lijn, maar blijft lager dan verwacht. De lagere benutting is te wijten aan de hoge rotatie op deze maatregel, gevolgd door een moeilijke toeleiding gezien de kenmerken van de doelgroep en de beschikbaarheid van passende activiteiten. Er is een groot risico op uitval, zeker bij de opstart van de deelnemers, wat te wijten is aan de kwetsbaarheid van de doelgroep. Tegelijkertijd kon in 2025 een uitstroom van 34% naar betaald werk worden gerealiseerd op het einde van de deelname AMA SE (zie jaarlijkse Mededeling aan de Vlaamse Regering). De Mededeling aan de Vlaamse Regering

voor de werking in 2025 is momenteel in opmaak. Deze uitstroom naar betaald werk zorgt er ook voor dat de toegekende plaatsen door nieuwe deelnemers moeten worden ingevuld. Ondanks de inspanningen van VDAB en de AMA SE-begeleider(s) om proactief te reageren op een vrijgekomen AMA SE plaats, neemt de invulling van die plaats meer tijd in beslag om een goede match tussen AMA-begeleider en AMA SE-deelnemer te realiseren. De toeleiding wordt opgevolgd door een werkgroep VDAB-Departement WSE en de maatwerkkoepelels.

TB0-1THC2UF-WT – INDIVIDUEEL MAATWERK

Korte inhoud begrotingsartikel:

Deze maatregel is rechtstreeks gekoppeld aan operationele doelstelling 4: 'We zetten volop in op tewerkstellingskansen van personen met een arbeidsbeperking in reguliere bedrijven en als zelfstandige via individueel maatwerk'.

Individueel Maatwerk heeft als doelstelling alle werkgevers de mogelijkheid te geven om personen met een arbeidsbeperking tewerk te stellen, maar ook zelfstandigen met een arbeidsbeperking te ondersteunen. Werkgevers en zelfstandigen kunnen rekenen op een tijdelijke, maar verlengbare, financiële ondersteuning. Deze ondersteuning kan ook ingezet worden bij personen met gezondheidsproblemen bij de re-integratie na ziekte en voor een meer blijvende ondersteuning op de werkvloer van persoon met een arbeidsbeperking.

Voor werkgevers zal de financiële ondersteuning bestaan uit een loonpremie of een loon- en begeleidingspremie. De loonpremie komt tegemoet aan de mogelijke extra kosten of een lagere productiviteit (rendementsverlies) die de arbeidsbeperking met zich mee kan brengen. Het kan gaan om een aanpassing van het takenpakket, extra rustpauzes,... De begeleidingspremie zorgt ervoor dat bedrijven kwalitatieve begeleiding kunnen bieden op de werkvloer.

Dit begrotingsartikel bevat de kredieten bestemd voor de uitvoering van het beleidskader voor de maatregel Individueel Maatwerk, specifiek voor de begeleidingspremie, evenals de middelen voor de tijdelijke en noodzakelijke overgangsmaatregelen zoals vastgelegd in het decreet en het uitvoeringsbesluit m.b.t. Individueel Maatwerk.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	54.823	44.911	31.350	54.823	42.261	31.504

Inhoudelijke toelichting:

Het decretale krediet bedroeg bij BA 2025 54.823 keuro VAK/VEK. Het finale budget 2025 van 44.911 keuro in VAK en 42.261 keuro VEK werd bekomen na het uitvoeren van de volgende kredietherverdelingen:

- een eenmalige herverdeling van 391 keuro VAK aan publieke dienstencheque ondernemingen van lokale besturen ter versterking van het sociaal ondernemerschap (TB0-1THC2TA-WT);
- een tweede herverdeling van 3.041 keuro VEK om verder uitvoering te geven aan lopende initiatieven binnen de ondersteuningsmaatregelen Sociale Economie (TB0-1THC2TA-WT);
- een herverdeling van 10.000 keuro VAK/VEK naar het begrotingsartikel IMW loonpremie (TB0-1THC2UG-WT) om het aantal stijgende dossiers van deze maatregel IMW loonpremie te ondervangen.
- een herverdeling van 479 keuro VAK/VEK vanuit de indexprovisie (CB0-1CBD2AB-PR) naar dit begrotingsartikel voor de overschrijding van de spilindex voor de overheidswedden en sociale uitkeringen;

De begrotingsuitvoering bedroeg 31.350 keuro VAK of 69,8% van het beschikbare VAK-krediet en 31.504 keuro VEK of 74,5% van het beschikbare VEK-krediet en lag voorlopig lager dan verwacht. De maatregel is met zijn opstart midden 2023 nog een vrij nieuwe maatregel en zal pas na afloop van de overgangsmaatregelen in 2028 op volle kruissnelheid komen.

Onverminderd het lagere aantal dossiers in absolute cijfers is de relatieve stijging van het aantal dossiers met een begeleidingsnood in 2025 groter dan de stijging van de loonpremiedossiers. Er is dus een zekere stijging merkbaar.

De tragere opstart van deze maatregel kan ook worden verklaard door een vertraagde instroom gelet op de tijd noodzakelijk om de ondersteuningsbehoefte effectief vast te stellen en een nog groeiende bekendheid van deze specifieke ondersteuning (IMW begeleidingspremie) bij ondernemingen en personen met een arbeidsbeperking. Het inzetten op een bredere bekendheid van Individueel Maatwerk en het versnellen van de doorlooptijden bij indicering zal bijdragen aan een hogere benutting van de voorziene middelen.

TB0-1THC2UG-WT – IMW - LOONPREMIES

Korte inhoud begrotingsartikel:

Sinds 1 juli 2023 wordt uitvoering gegeven aan het nieuwe decreet maatwerk bij individuele Inschakeling (IMW-loonpremie) van 14 januari 2022. Deze maatregel is rechtstreeks gekoppeld aan operationele doelstelling 4: 'We zetten volop in op tewerkstellingskansen van personen met een arbeidsbeperking in reguliere bedrijven en als zelfstandige via individueel maatwerk'.

Individueel Maatwerk heeft als doelstelling alle werkgevers de mogelijkheid te geven om personen met een arbeidsbeperking tewerk te stellen, maar ook zelfstandigen met een arbeidsbeperking te ondersteunen. Werkgevers en zelfstandigen kunnen rekenen op een tijdelijke, maar verlengbare, financiële ondersteuning. Deze ondersteuning kan ook ingezet worden bij personen met gezondheidsproblemen bij de re-integratie na ziekte en voor een meer blijvende ondersteuning op de werkvloer van personen met een arbeidsbeperking.

Voor werkgevers zal de financiële ondersteuning bestaan uit een loonpremie of een loon- en begeleidingspremie. De loonpremie komt tegemoet aan de mogelijke extra kosten of een lagere productiviteit (rendementsverlies) die de arbeidsbeperking met zich mee kan brengen. Het kan dan onder meer gaan om een aanpassing van het takenpakket, extra rustpauzes, ... De begeleidingspremie zorgt ervoor dat bedrijven kwalitatieve ondersteuning kunnen bieden op de werkvloer.

Dit begrotingsartikel omvat de kredieten die ter beschikking worden gesteld voor de loonpremie en heeft een open-end karakter. Dit begrotingsartikel bevat de middelen van de vroegere VOP-maatregel, die een open-end maatregel is en die binnen de ISE Activering van het beleidsdomein Werk verder wordt afgewerkt. De VOP-maatregel kent thans een uitdovend karakter. Het gedeelte voor de IMW begeleidingspremie wordt opgenomen onder begrotingsartikel TB0-1THC2UF-WT.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	51.684	72.565	83.656	51.684	72.565	83.656

Inhoudelijke toelichting:

Het decretaale krediet bedroeg bij BA 2025 51.684 keuro VAK/VEK.

Het budget steeg met 20.881 keuro tot 72.565 keuro in VAK en VEK als gevolg van enkele kredietherverdelingen.

Ten eerste werd er 10.000 keuro in VAK en VEK herverdeeld vanuit de Vlaamse Ondersteuningspremie (TB0-1TDE2QB-WT) naar zijn rechtsopvolger IMW Loonpremie. Een tweede herverdeling werd uitgevoerd vanuit de IMW Begeleidingspremie en overgangsmaatregelen (TB0-1THC2UF-WT) voor 10.000 keuro VAK/VEK naar dit begrotingsartikel om de stijging van het aantal ingeschatte dossiers te ondervangen. Vanuit de indexprovisie (CB0-1CBD2AB-PR) werden de middelen aangevuld met 881 keuro.

De uitvoering op dit begrotingsartikel bedroeg in 2025 83.656 keuro.

De gerapporteerde uitvoering op dit begrotingsartikel bevat een bedrag van 41.735 keuro VAK/VEK dat op de overlopende rekening werd ingeschreven. Het gaat om een raming van de kost voor de afrekening van het derde en vierde kwartaal van 2025, die gelet op het gebruik van de authentieke DmfA loondata pas in de vierde maand na afloop van een kwartaal kan worden gefinaliseerd. Aangezien nog niet alle kosten met betrekking tot 2025 bij de jaarafsluiting van boekjaar 2025 zijn gekend, wordt in onderstaande toelichting op basis van het aantal goedgekeurde dossiers een trend weergegeven.

In 2025 werden 5.368 aanvragen voor IMW goedgekeurd bij 2.554 bedrijven. Het totaal aantal actieve dossiers kwam hiermee eind 2025 op 11.003.

De maatregel IMW loonpremie is ondertussen een belangrijke incentive naar bedrijven, lokale besturen en social profit organisaties om werknemers met een arbeidsbeperking te werk te stellen, terwijl ook het aantal zelfstandigen die genieten van deze ondersteuning blijft groeien.

In 2025 oversteeg de uitvoering het beschikbare budget. Bijgevolg diende eind 2025 een anomalie te worden geboekt van 11.091 keuro VAK/VEK. In de loop van 2025 werden verstrengde begrotingstechnische maatregelen ingevoerd met het oog op het behalen van de middellange-termijn begrotingsdoelstellingen op geaggregeerd niveau. Hiertoe werd onder andere een bewarende maatregel doorgevoerd (Omzendbrief VAK-herverdelingen 2025, VR 2025 1807 MED.0307/1) waarbij VAK-herverdelingen laat in het jaar praktisch niet meer mogelijk waren, omwille van de verstrengde en langere procedures die moeten doorlopen worden. Bijgevolg kon er niet meer tijdig herverdeeld worden vanuit de Vlaamse Ondersteuningspremie naar de rechtsopvolger ondanks de noodzaak hiervan en ondanks het feit dat dit decretaal voorzien was.

2. ISE: DUURZAME ARBEIDSMARKT (SOCIALE ECONOMIE), MVG excl. DAB

2.1. Strategische doelstelling: We zorgen voor een betere wisselwerking tussen sociale en reguliere economie

Maatwerkbedrijven maken integraal deel uit van de economie. We zorgen ervoor dat de sociale economie een aantrekkelijk alternatief vormt voor reguliere bedrijven die vandaag die taken vaak uitbesteden aan buitenlandse partners. Door hun maatschappelijke focus en lokale verankering maken sociale economie-ondernemingen mee het verschil in de transitie naar een duurzame economie en de nieuwe uitdagingen die hierin liggen. Met de handvaten die aangereikt worden in het 'decreet ter ondersteuning van de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen' geven we deze doelstelling vorm.

In 2025 ontwikkelden we een index die de samenwerking tussen de reguliere en de sociale economie meet, op basis van financiële transactiedata van ondernemingen. Als basis nemen we een waarde van 100 in 2022. Deze waarde fungeert als nulmeting. De indicator wordt de komende jaren gemonitord als een richtinggevende maatstaf voor de evolutie van de samenwerking tussen de sociale en de reguliere economie.

Evoluties in de samenwerking tussen de reguliere en sociale economie zijn het resultaat van een samenspel van beleidsmaatregelen op verschillende bestuursniveaus en van externe socio-economische factoren, waardoor een directe toeschrijving aan afzonderlijke interventies binnen deze ISE niet mogelijk is. De indicator wordt daarom gebruikt als opvolgingsinstrument op middellange termijn en verder gemonitord in de volgende begrotingsjaren.

Meer informatie kan gevonden worden in bijlage XI.

2.2. Operationele doelstellingen

OD 7: We zetten in op een sterkere wisselwerking tussen de reguliere en de sociale economie⁷

In uitvoering van de beleidsdoelstelling om de wisselwerking tussen de reguliere en de sociale economie te versterken, werden in 2025 verschillende initiatieven opgestart gericht op structurele samenwerking. In samenwerking met Antwerp Management School en Route 2030 hebben we een trendstudie opgezet om duurzame verdienmodellen voor maatwerkbedrijven te identificeren. De studie loopt tot eind 2026 en zal concrete handvaten aanreiken voor ondernemingen om toekomstgerichte activiteiten te ontwikkelen, onder meer in het licht van uitdagingen rond grondstoffenschaarste en circulariteit.

Daarnaast werd gestart met de ontwikkeling van een pakket met communicatiemateriaal, de uitwerking van een proactieve communicatiestrategie, de sensibilisering inzake sociaal aanbesteden en de voorbereiding van de Green Deal Waardeketens. Deze initiatieven krijgen verder vorm in 2026 en moeten de samenwerking tussen reguliere en sociale economie verder versterken en zichtbaarder maken.

⁷ De middelen voor de initiatieven onder deze operationele doelstelling werden voorzien onder begrotingsartikel TB0-1THC2TA-WT, p.22.

OD 8: We bouwen een complementair aanbod uit voor de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen⁸

Om de ambities uit de beleidsnota rond een effectieve en doelgerichte ondersteuning van de sociale economie en het maatschappelijk verantwoord ondernemen concreet te realiseren, werd in 2025 werk gemaakt van een versterkt en complementair ondersteuningsinstrumentarium. Daarbij werd gekozen voor een aanpak die sociale-economieondernemingen maximaal laat aansluiten bij het reguliere ondernemerschap, en die waar nodig aanvullende instrumenten voorziet.

In dat kader besliste de Vlaamse Regering in 2025 om vanaf 1 januari 2026 de kmo-portefeuille deels open te stellen voor erkende maatwerkbedrijven. De nodige regelgevende en operationele voorbereidingen daartoe werden in 2025 getroffen. Door deze beslissing krijgen deze ondernemingen toegang tot een generiek ondersteuningsinstrument voor opleiding, advies en digitale transformatie, wat bijdraagt aan een meer gelijk speelveld tussen ondernemingen.

Daarnaast hebben we oog voor het verlagen van financieringsdrempels voor sociale-economieondernemingen via participatieve en gemengde financieringsinstrumenten. Eind 2025 besliste de Vlaamse Regering om deel te nemen aan een nieuwe kapitaalronde van Trividend cv, het participatiefonds voor de sociale economie. Deze investering versterkt het bredere investeringsecosysteem en fungeert als hefboom voor het aantrekken van bijkomend privaat kapitaal.

Ook voor beginnende sociale ondernemers voorzien we een complementair ondersteuningsaanbod. Ondernemingen met een sterke maatschappelijke focus ondervinden vaak moeilijkheden om financiering te vinden, doordat ze een hoger risicoprofiel hebben en omdat klassieke financiers vooral winstgedreven ondernemingsmodellen verkiezen. Daarom wordt er met de oproep 'Starters in sociaal ondernemerschap' een tussenkomst voorzien in opstartkosten, zoals advieskosten. In navolging van de projecten die in 2025 hebben gelopen, werden eind 2025 negen nieuwe projecten geselecteerd voor ondersteuning in de loop van 2026. Het gaat om uiteenlopende projecten, waaronder circulaire, inclusieve en sociaal-innovatieve ondernemingsmodellen.

Ten slotte werd in 2025 gewerkt aan de versterking van maatschappelijk verantwoord ondernemen bij kmo's. De Sustatool, een gratis digitaal instrument dat ondernemingen ondersteunt bij het concreet en meetbaar maken van hun duurzaamheidsinspanningen, werd vernieuwd om ondernemingen nog beter te ondersteunen. Uit de recentste Duurzaamheidsbarometer⁹ van het Departement WEWIS blijkt immers dat 88% van de Vlaamse kmo's overtuigd is van de voordelen van duurzaam ondernemen, maar dat slechts één op de vier over de nodige kennis beschikt om duurzame innovaties effectief toe te passen. Sinds de lancering van de vernieuwde Sustatool in het najaar van 2025 gingen er (d.d. 31/03/2026) al meer dan 1.000 gebruikers mee aan de slag. Er werd ook een aanvullend ondersteuningsaanbod voor sectororganisaties en adviesbureaus uitgebouwd, onder meer via train-the-trainer-sessies en webinars.

⁸ De middelen voor de initiatieven onder deze operationele doelstelling werden voorzien onder begrotingsartikel TB0-1THC2TA-WT, p.22.

⁹ Duurzaamheidsbarometer. Duurzaam ondernemerschap bij Vlaamse KMO's. Situatie 2024 (april 2025), <https://publicaties.vlaanderen.be/view-file/75032>.

OD 9: We ondersteunen lokale besturen en de provincies bij een slagkrachtig lokaal sociale-economiebeleid

In 2025 werden de middelen van de lokale regierol sociale economie en werk en de overgangsmaatregel Aanvullende Lokale Diensten (ALD) geheroriënteerd naar een algemene, rechtstreekse financiering van de gemeenten ter versterking van het lokaal sociale-economiebeleid.

Dit werd beslist door de Vlaamse Regering op 19 december 2025 via de definitieve goedkeuring van het programmadecreet bij de begroting 2026. Met deze middelen kunnen gemeenten investeren in een sterk, lokaal sociale-economiebeleid, afgestemd op de lokale noden en beleidsprioriteiten.

Met deze hervorming ontvangt elk lokaal bestuur in Vlaanderen vanaf 2026 jaarlijks een vast bedrag, berekend op basis van een aantal objectieve doelgroep- en omgevingsparameters, en dit tot en met 2030, de formele einddatum van de lokale legislatuur (2025-2030).

Binnen het Departement WEWIS werd bovendien een specifiek team 'Lokale Besturen' opgericht, met als opdracht lokale besturen doelgericht te ondersteunen bij het verder versterken en uitbouwen van hun lokaal sociale-economiebeleid.

2.3. Budgettair kader voor het begrotingsjaar

DUURZAME ARBEIDSMARKT (SOCIALE ECONOMIE), MVG excl. DAB

(duizend euro)						
	VAK 2025			VEK 2025		
2025	BA	BA-JR	BU	BA	BA-JR	BU
ESR-uitgaven WT, LO, PR	6.479	6.870	6.117	15.697	32.870	32.195
Toe-lagen IS	0	0	0	0	0	0
Overige LE, PA, andere	5.000	5.000	0	5.000	5.000	0
Totaal	11.479	11.870	6.117	20.697	37.870	32.195

Inhoudelijke toelichting:

Onder het ISE 'Duurzame Arbeidsmarkt (Sociale Economie)' bevinden zich langs uitgavenzijde 2 begrotingsartikelen:

- Het begrotingsartikel dat de middelen bevat voor de ondersteuningsmaatregelen Sociale Economie en Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (in uitvoering van het Ondersteuningsdecreet).

- Daarnaast is er een PA-artikel voor het verstrekken van leningen en kapitaalparticipaties in het kader van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparende maatregelen.

Onder paragraaf 2.3.1 worden deze begrotingsartikelen meer in detail besproken. Het decretaal toegekende krediet 2025 voor ISE 'Duurzame arbeidsmarkt (Sociale Economie)' bedroeg 11.479 keuro VAK en 20.697 keuro VEK.

Er werden doorheen het jaar enkele herverdelingen doorgevoerd waardoor het beschikbare VAK-krediet toenam met 391 keuro en het beschikbare VEK-krediet met 17.173 keuro.

Het beschikbare budget voor 2025 bedroeg hierdoor 11.870 keuro VAK en 37.870 keuro VEK.

De herverdelingen hadden betrekking op het begrotingsartikel 'ondersteuningsmaatregelen sociale economie en duurzaam en sociaal ondernemerschap'.

De grootste herverdeling bevond zich aan VEK-zijde waarbij vanuit de Relance-provisie VEK-middelen werden toegekend voor de Oproep 'Digibanken'. De gedetailleerde beschrijving van de herverdelingen worden uitgelegd onder het begrotingsartikel 'ondersteuningsmaatregelen sociale economie en duurzaam en sociaal ondernemerschap'.

De totale uitvoering van de maatregelen onder het ISE 'Duurzame arbeidsmarkt (Sociale Economie)' bedroeg 6.117 keuro VAK oftewel 51,5% van het beschikbare VAK-krediet en 32.195 keuro VEK oftewel 85% van het beschikbare VEK-krediet. De VAK- en VEK-onderbenutting is vooral te wijten aan het PA-artikel, aangezien er in 2025 geen aanvragen voor leningen in het kader van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparende maatregelen werden ontvangen.

2.3.1. Departement WEWIS

Ontvangsten

TB0-9THCATA-OW – ONDERSTEUNINGSMAATREGELEN SOCIALE ECONOMIE EN DUURZAAM EN SOCIAAL ONDERNEMERSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de ontvangsten en vorderingen met betrekking tot de subsidies in het kader van ondersteuningsbeleid sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)			
	AO	TO	LO
BA 2025	131	0	0
BA-JR 2025	131	0	0
BU 2025	3.869	0	0

Inhoudelijke toelichting:

Bij BO25 werden er ontvangsten verwacht voor de oproepen 'Innovatie', 'Starters in sociaal ondernemerschap'. Aansluitend werd ervoor geopteerd om de geraamde ontvangst van 131 keuro bij BA 2025 te behouden omdat er geen duidelijkheid was of de afrekeningen hoge of lage terugvorderingen meebrachten.

De uitvoering ligt significant hoger dan het geraamde bedrag. Er werden vorderingen aangemaakt voor een totaalbedrag van 3.869 keuro.

- 3.210 keuro heeft betrekking op vorderingen van LDE waarvan 1.507 keuro via een overlopende rekening werd geboekt omdat dit nog te verwachten opbrengsten zijn in 2025 maar die pas in 2026 geboekt worden.
- 659 keuro bedroeg vorderingen in het kader van verschillende maatregelen en oproepen waaronder 310 keuro vorderingen van de oproep 'Open innovatie en strategische transformatie in de sociale economie', 189 keuro terugvorderingen AMA SE. Daarnaast bevat een kleiner deel afrekeningen van een niet-exhaustieve lijst van de oproep 'Proeftuinen van Samenwerking Sociale Economie en Vlaamse en geregionaliseerde zorg- en welzijnsvoorzieningen', de oproep 'Investerings in een duurzame en groene mobiliteit in de sociale economie', de eerste oproep 'Lokaal activeringspact'.

Uitgaven

TBO-1THC2TA-WT – ONDERSTEUNINGSMAATREGELEN SOCIALE ECONOMIE EN DUURZAAM EN SOCIAAL ONDERNEMERSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

Dit begrotingsartikel omvat de middelen voor het ondersteunen van het ondernemerschap op vlak van de sociale economie en de stimulering van het maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO). De ondersteuning gebeurt zowel op het niveau van de individuele onderneming als collectief voor de gehele sector. Het decreet van 17 februari 2012 vormt hiertoe de grondslag.

Gezien de huidige maatschappelijke uitdagingen, en ook de Vlaamse en Europese beleidsuitdagingen en -kaders drong de noodzaak tot actualisering zich op. Het nieuwe ondersteuningsdecreet zal op 1 januari 2026 in werking treden.

Dit begrotingsartikel is gelinkt aan de operationele doelstelling 7 'We zetten in op een sterkere wisselwerking tussen de reguliere en de sociale economie' en 8: 'We bouwen een complementair aanbod uit voor de ondersteuning van sociale economie en maatschappelijk verantwoord ondernemen'

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	6.479	6.870	6.117	15.697	32.870	32.195

Inhoudelijke toelichting:

Het totaal beschikbaar krediet bij BA 2025 bedroeg 6.479 keuro VAK en 15.697 keuro VEK.

In 2025 werden verscheidene herverdelingen doorgevoerd waardoor het beschikbaar krediet toenam met 391 keuro VAK en 17.173 keuro VEK.

De VAK-kredietherschikking vanuit IMW-begeleidingspremie en overgangsmaatregelen (TB0-1THC2UF-WT) ten belope van 391 keuro diende ter ondersteuning van de maatschappelijke opdracht van lokale besturen op het vlak van het sociaal en maatschappelijk verantwoord ondernemen, in het bijzonder voor hun werking op het vlak van de tewerkstelling van kwetsbare doelgroepen in de publieke dienstencheque-ondernemingen.

De VEK-toename was de resultante van verschillende kredietherverdelingen:

- vanuit de Relanceprovisie werden herverdelingen uitgevoerd ten behoeve van 14.132 keuro VEK voor het project Vlaamse Veerkracht 127 Digibanken;
- vanuit IMW begeleidingspremie en overgangsmaatregelen (TB0-1THC2UF-WT) werd er 3.041 keuro VEK herschikt waarvan 1.293 keuro voor de vereffening van enkele ondersteuningsmaatregelen (oproepen/subsidies) en 1.748 keuro VEK-middelen voor de bijkomende oproep Digibanken.

De VAK-uitvoering bedroeg 6.117 keuro (oftewel 89,0% realisatiegraad). Hoofdzakelijk volgende beleidsinitiatieven werden in 2025 gefinancierd:

- Lokale regierol sociale economie en werk (2.067 keuro);
- Diverse initiatieven ter ondersteuning van de sociale economie (2.212 keuro)
- Oproepen 'Sociaal ondernemen – starters' (183 keuro);
- Dienstencontracten in het kader van maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen (820 keuro);
- Overheidsopdrachten ter ondersteuning van de sociale economie (786 keuro).

De VEK-uitvoering bedroeg 32.195 keuro (oftewel 97,9% realisatiegraad).

Hoofdzakelijk onderstaande beleidsinitiatieven van 2025 en engagementen uit het verleden werden vereffend:

- Relanceprojecten Digibanken (14.132 keuro);
- Bijkomende oproep 'Digibanken' (1.748 keuro);
- Oproep Lokaal Activeringspact (7.806 keuro);
- Dienstencontracten in het kader van maatschappelijk verantwoordelijk ondernemen (610 keuro);
- Oproep Digitale transformatieprojecten voor maatwerkbedrijven (2.207 keuro);
- Lokale regierol sociale economie en werk (2.067 keuro);
- Diverse initiatieven ter ondersteuning van de sociale economie (2.821 keuro);
- Overheidsopdrachten ter ondersteuning van de sociale economie (703 keuro).

TB0-1THC2TB-PA – HET VERSTREKKEN VAN LENINGEN IN HET KADER VAN DE SOCIALE ECONOMIE EN HET DUURZAAM ONDERNEMERSCHAP

Korte inhoud begrotingsartikel:

In het begrotingsjaar 2025 is er een krediet ter beschikking voor leningen in het kader van investeringen in hernieuwbare energie en energiebesparende maatregelen.

De kapitaalaflossingen van de leningen komen terecht op het begrotingsartikel TB0-9THCATB-OP. De renteontvangsten komen toe op het begrotingsartikel TB0-9THCATA-OW.

Begrotingsuitvoering:

(duizend euro)						
	VAK			VEK		
	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025	BA 2025	BA-JR 2025	BU 2025
Uitgaven	5.000	5.000	0	5.000	5.000	0

Inhoudelijke toelichting:

Het decretale budget 2025 bedroeg 5.000 keuro VAK/VEK. De uitvoering op dit begrotingsartikel bedroeg 0 keuro. Er werden geen aanvragen voor leningen ontvangen.

VI. LIJST MET AFKORTINGEN

AMA WSE	Arbeidsmatige activiteiten in de sociale economie
AO	Algemene Ontvangsten
BA	Begrotingsaanpassing
BO	Begrotingsopmaak
BUSO	Buitengewoon secundair onderwijs
BBT	Beleids- en Begrotingstoelichting
CMW	Collectief Maatwerk
DGS	Dienst voor Gespecialiseerde Screening
FOD	Federale overheidsdienst
GMMI	gewaarborgd gemiddeld minimummaandinkomen
GTB	Gespecialiseerd Team Bemiddeling
ICF	International Classification of Functioning, Disability and Health
IMW	Individueel Maatwerk
IS	Interne stromen (ESR-aggregaat)
ISE	Inhoudelijk structuurelement
KMO	kleine en middelgrote ondernemingen
LAP	Lokaal Activeringspact
LDE	Lokale Diensteneconomie
LE	Leningen (ESR-aggregaat)
LO	Leningontvangsten
LO	Lonen (ESR-aggregaat)
MVO	Maatschappelijk verantwoord ondernemen
MWA	Maatwerkdelingen
NEC	Normaal Economisch Circuit
OCMW	Openbaar centrum voor maatschappelijk welzijn
OD	Operationele doelstelling
OI	Ontvangsten Interne Stromen (ESR-aggregaat)
OL	Ontvangsten Leningen (ESR-aggregaat)
OP	Ontvangsten Participaties (ESR-aggregaat)
OW	Ontvangsten Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)
PA	Participaties (ESR-aggregaat)
PR	Provisies (ESR-aggregaat)
SE	Sociale economie
SEC	Sociaal-economisch circuit
SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
SIFO	Sociaal Investeringsfonds
SINE	Sociale Inschakelingseconomie
TOM	Tewerkstellingsondersteunende Maatregelen
TO	Toegewezen ontvangsten
VAK	Gesplitst vastleggingskrediet
VAPH	Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap
VCO	Vlaamse Codex Overheidsfinanciën
VEK	Gesplitst vereffeningskrediet
VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
VIA	Vlaams Intersectoraal Akkoord
VLAIO	Agentschap Innoveren & Ondernemen
VOP	Vlaamse Ondersteuningspremie
VTE	Voltijds equivalent
WEWIS	Werk, Economie, Wetenschap, Innovatie en Sociale Economie
WT	Werking en Toelagen (ESR-aggregaat)

VII. BIJLAGE 'OVERZICHT BELEIDS- EN REGELGEVINGSINITIATIEVEN'

- Wijziging uitvoeringsbesluit bij decreet over maatwerk bij collectieve inschakeling
Timing: BVR goedgekeurd op VR op 26/9/2025
We verwijzen naar de documenten Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/wijziging-uitvoeringsbesluit-bij-decreet-over-maatwerk-bij-collectieve-inschakeling>) voor verdere informatie over deze regelgevingsinitiatieven, waaronder omschrijving, planning, consultaties en adviezen, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.
- Maatwerk bij collectieve inschakeling: structurele verankering subsidie VIA-middelen
Timing: BVR principieel goedgekeurd op 28/11/2025 en definitief goedgekeurd op 9/1/2026
We verwijzen naar de documenten Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/maatwerk-bij-collectieve-inschakeling-structurele-verankering-subsidie-via-middelen>) voor verdere informatie over deze regelgevingsinitiatieven, waaronder omschrijving, planning, consultaties en adviezen, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.
- Groeipad Collectief Maatwerk
Timing: Mededeling VR 10/1/2025
We verwijzen naar de documenten Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/groeipad-collectief-maatwerk>) voor verdere informatie over deze regelgevingsinitiatieven, waaronder omschrijving, planning, consultaties en adviezen, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.
- Conceptnota: "Vlottere en betere indicering en toeleiding naar de Sociale Economie"
Timing: Mededeling VR 18/7/2025
We verwijzen naar de documenten Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/Decision/52b5a5a4-607d-11f0-a39c-37057513db19>) voor verdere informatie over dit initiatief, waaronder omschrijving, planning, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.)
- Wijziging regelgeving kmo-portefeuille: uitbereiding toepassingsgebied naar erkende maatwerkbedrijven
Timing: BVR principieel goedgekeurd op 18/7/2025 en definitief goedgekeurd op 5/9/2025
We verwijzen naar de documenten Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/wijziging-regelgeving-kmo-portefeuille-uitbreiding-toepassingsgebied-naar-erkende-maatwerkbedrijven>) voor verdere informatie over deze regelgevingsinitiatieven, waaronder omschrijving, planning, consultaties en adviezen, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.
- Trividend CV: deelname kapitaalsverhoging
Timing: Beslissing VR 12/12/2025
We verwijzen naar de beslissing van de Vlaamse Regering (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/trividend-cv-deelname-kapitaalsverhoging>) voor timing en omschrijving.
- Heroriëntering van de middelen van de lokale regierol sociale economie en werk en de overgangsmaatregel Aanvullende Lokale Diensten (ALD) naar een algemene rechtstreekse financiering van de gemeenten via programmadecreet bij begroting 2026
 - Timing: Principiële goedkeuring VR 03/10/2025, definitieve goedkeuring VR 24/10/2025, Mededeling bekrachtiging en afkondiging VR 19/12/2025
We verwijzen naar de duiding bij het programmadecreet (<https://www.vlaanderen.be/vlaamse-regering/beslissingen-van-de-vlaamse-regering/ontwerp-van-programmadecreet-bij-de-begroting-2026>) voor onder meer omschrijving, planning, betrokken entiteiten Vlaamse Overheid.

VIII. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE RESOLUTIES EN MOTIES VAN HET VLAAMS PARLEMENT'

Niet van toepassing voor de beleids- en begrotingstoelichting bij uitvoering 2025.

IX. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE AANBEVELINGEN VAN HET REKENHOF'

Niet van toepassing.

**X. BIJLAGE 'OVERZICHT VAN DE ARRESTEN VAN HET GRONDWETTELIJK
HOF EN VAN HET HOF VAN JUSTITIE'**

Niet van toepassing.

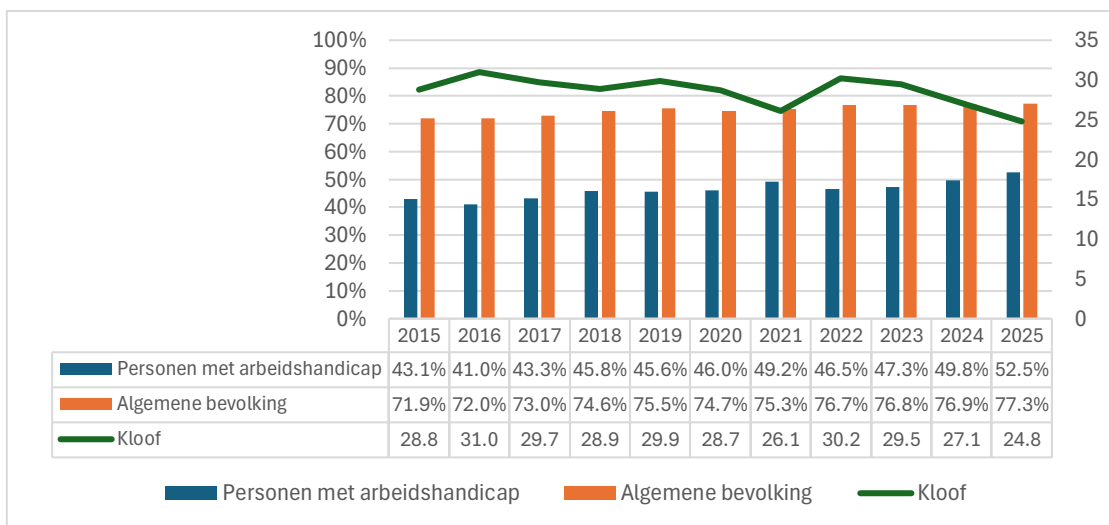
XI. BIJLAGE 'ISE-indicatoren'

1. ISE Activering binnen het beleidsveld sociale economie

Indicator: Werkzaamheidskloof algemene bevolking en personen met een arbeidshandicap van 24,8 ppt in 2025.

Onderstaande grafiek toont de kloof in werkzaamheidsgraad tussen de algemene bevolking (20-64 jaar) en personen met een arbeidshandicap over de voorbije tien jaar (2015-2025). Hoewel de werkzaamheidsgraad bij personen met een arbeidshandicap is gestegen, bleef de kloof redelijk stabiel ten opzichte van de werkzaamheidsgraad bij de algemene bevolking. Weliswaar wordt hier niet – zoals dat wel het geval is bij de algemene bevolking – een streefwaarde vooropgesteld, toch moeten we de kloof zoveel mogelijk verkleinen en de werkzaamheidsgraad bij de doelgroep versterken. Deze indicator is dan ook zeer nauw gerelateerd aan de strategische doelstelling om de tewerkstellingskansen voor personen met een arbeidsbeperking te versterken, via de verschillende tewerkstellingsmaatregelen van collectief en individueel maatwerk. De indicator dekt de volledige ISE en is budgettair en beleidsrelevant.

Werkzaamheidsgraden (%) en kloof tussen werkzaamheidsgraden (ppt) algemene bevolking (20-64 jaar) en personen met een arbeidshandicap (2015-2025)

Bron: WEWIS op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK

Benaming	De kloof in werkzaamheidsgraad tussen de algemene bevolking en personen met een arbeidshandicap
Definitie	De kloof in werkzaamheidsgraad wordt uitgedrukt in procentpunten en geeft het verschil weer tussen twee werkzaamheidsgraden. De kloof of gap tussen de situatie van de doelgroep van sociale economie en de algemene bevolking wordt hierdoor in kaart gebracht, die we met de onderliggende doelstellingen wensen zo klein mogelijk te houden of zelfs te verkleinen. Door de kloof te nemen en niet de werkzaamheidsgraad van de doelgroep, vermijden we dat externe invloeden een kleinere rol spelen in de evolutie van deze indicator. Zo kan een economische crisis zorgen voor een lagere werkzaamheidsgraad bij alle groepen, maar zal de kloof gelijk blijven.
Laatste gekende waarde	In 2025 bedroeg de werkzaamheidskloof 24,8 ppt. De EAK-survey werd afgenomen doorheen het jaar 2025 (4 kwartalen) en het gaat hier over een jaarresultaat.
Streefwaarde	Deze legislatuur wensen we de kloof zo klein mogelijk te houden en zeker niet te laten groeien met de inspanningen die worden genomen om de werkzaamheidsgraad van personen met bepaalde afstand tot de reguliere economie te versterken.
Beleidsmatige relevantie	Het is een effectindicator, dus is niet één op één te linken als de output van het gevoerde beleid. De indicator handelt over het afgelopen jaar en geeft een algemeen beeld hoe het beleid activering binnen de sociale economie heeft geholpen de kloof tussen de doelgroep en de algemene bevolking te verkleinen of zeker niet te vergroten. Aangezien er binnen de ISE verschillende tewerkstellingsmaatregelen worden genomen alsook maatregelen die dienen te leiden tot de stap naar betaald werk, is een overkoepelende indicator nooit zo evaluerend als een outputindicator die per maatregel kan genomen worden. Echter, zo een overkoepelende outputindicator bestaat niet en is niet relevant om te ontwikkelen, omdat ze weinigzeggend zou zijn over het geheel. Outputindicatoren per maatregel worden zo consistent mogelijk ontwikkeld, maar hebben hier en daar een andere finaliteit.
Budgettaire relevantie	Zoals hierboven aangehaald, dekt de indicator de volledige ISE als effectindicator en kunnen we stellen dat ze zeer dekkend is en dus budgettair relevant.
Soort indicator	Effectindicator Met deze beleidsindicator overkoepelen we de ISE. Directe outputindicatoren op niveau van de ISE nemen we hier niet op, maar worden in andere documenten gemonitord. Zo werd een dashboard opgesteld via het open dataportaal: https://opendata.wse.vlaanderen.be/pages/jr-socialeconomie/
Berekeningswijze	De kloof in werkzaamheidsgraad wordt uitgedrukt in procentpunten en geeft het verschil weer tussen twee werkzaamheidsgraden die worden uitgedrukt in percentages, namelijk de werkzaamheidsgraad van de algemene bevolking en de werkzaamheidsgraad van de groep van personen met een arbeidshandicap. De werkzaamheidsgraad stemt overeen met het gedeelte van de bevolkingsgroep dat werkt binnen de bevolkingsgroep op beroepsactieve leeftijd tussen 20 en 64 jaar.

	<p>De groep personen met een arbeidshandicap wordt afgebakend als de personen die aangeven in hun dagelijkse bezigheden op het werk of daarbuiten in beperkte of erge mate hinder te ondervinden door een handicap, aandoening of ziekte én deze hinder reeds zes maanden of langer ervaren. De operationalisering is gebaseerd op het VN-verdrag over de Rechten van Personen met een Handicap. Daarin wordt gesteld dat niet enkel gekeken moet worden naar de positie en participatie van personen met een erkende handicap, maar naar alle personen die door een langdurige ziekte, aandoening of handicap hinder ondervinden om volwaardig te participeren in de samenleving.</p> <p>Deze gegevens worden gemeten via de EAK-enquête, waarin een representatieve steekproef wordt bevraagd over arbeid. De data die worden gepresenteerd, handelen over de Vlaamse bevolkingsgroep die via deze enquête wordt bevraagd.</p>
Bron	<p>WEWIS op basis van Statbel (Algemene Directie Statistiek – Statistics Belgium) – EAK</p> <p>De EAK-survey wordt uitgevoerd door Statbel en de data wordt aangeleverd aan WEWIS/ECOOM Werk (Steunpunt Werk). De indicatoren worden verder gedeeld met Statistiek Vlaanderen voor onder andere de lijst met Vlaamse Openbare Statistieken.</p> <p>Meer info: https://statbel.fgov.be/nl/enquete/enquete-naar-de-arbeidskrachten-eak</p>
Meetfrequentie	<p>De EAK-survey wordt jaarlijks uitgevoerd en geanalyseerd. De data van het voorgaande jaar zijn voor WEWIS beschikbaar in het tweede kwartaal van het huidige jaar.</p>
Kwaliteitsbeoordeling	<p>De indicatoren gerelateerd aan werkzaamheidsgraad en doelgroepen worden al opgenomen als een openbare statistiek: https://www.vlaanderen.be/statistiek-vlaanderen/arbeid/werkzaamheidsgraad. De data wordt aangeleverd via ECOOM Werk (Steunpunt Werk), zoals ook in de bronvermelding en metadata wordt beschreven.</p> <p>Ook op de website van ECOOM Werk (Steunpunt Werk) wordt de werkzaamheidsgraad gerapporteerd, ook voor de subgroep werd een apart dashboard ontwikkeld: https://www.steunpuntwerk.be/cijfers/werkzaamheidsgraad-personen-met-hinder-door-handicap-aandoening-of-ziekte.</p> <p>Ook het internationaal perspectief wordt weergegeven op het algemene niveau: https://www.steunpuntwerk.be/cijfers/vlaanderen-binnen-europa-werkzaamheid</p> <p>De data wordt ook door Eurostat verspreid: https://ec.europa.eu/eurostat.</p>
Reeds gebruikt in andere documenten	<p>De indicator wordt jaarlijks gemonitord via de EAK (enquête naar de arbeidskrachten) survey en is gelinkt met de beleidsdoelstelling om zoveel mogelijk mensen met een arbeidshandicap op beroepsactieve leeftijd te laten participeren aan de arbeidsmarkt. Jaarlijks publiceert WEWIS in samenwerking met ECOOM Werk (Steunpunt Werk) een Trendrapport rond kwetsbare groepen op de arbeidsmarkt. Hier wordt een hoofdstuk gewijd aan de groep personen met een arbeidshandicap en wordt de kloof ook besproken. Een korte samenvatting, alsook het rapport kan men hier terugvinden: https://www.vlaanderen.be/publicaties/kwetsbare-groepen-op-de-vlaamse-arbeidsmarkt-trendrapport</p>

	<p>Deze cijfers worden vaak binnen de documenten en presentaties rond sociale economie opgenomen. Onderzoeken (zoals <i>"Sociale economie en armoede. De impact van de sociale economie op armoede in Vlaanderen (SOCIAL): evaluatie en vooruitblik"</i>) worden op het kennisplatform weergegeven: https://www.vlaanderen.be/kennisplatform-departement-werk-en-sociale-economie/inclusieve-samenleving</p>
--	---

2. ISE Duurzame arbeidsmarkt binnen het beleidsveld sociale economie

In 2025 ontwikkelden we een index die de samenwerking tussen de reguliere en de sociale economie meet, op basis van financiële transactiedata van ondernemingen. Een index laat toe om de ontwikkeling van een cijfer doorheen de tijd te volgen. We meten hierbij de financiële transacties tussen de sociale en reguliere economie in verhouding tot alle financiële transacties. Het jaar 2022 (= recentst beschikbare jaar) fungeert hier als basisjaar (index = 100). Deze waarde fungeert als nulmeting. De indicator wordt de komende jaren gemonitord als een richtinggevende maatstaf voor de evolutie van de samenwerking tussen de sociale en de reguliere economie.

Indicator: Index van de economische samenwerking tussen de sociale en reguliere economie van 100 in 2022.

Benaming	Index van de economische samenwerking tussen de sociale en reguliere economie
Definitie	De index van de economische samenwerking tussen de sociale en reguliere economie geeft de financiële transacties weer tussen de sociale en reguliere economie in verhouding tot alle financiële transacties. We zetten deze ratio op een index van 100 voor het eerste jaar waarvoor we over cijfers beschikken, met name 2022.
Laatst gekende waarde	2022: index van 100
Streefwaarde	Kwalitatieve streefwaarde: deze legislatuur wensen we de index te laten stijgen en zeker niet te laten dalen met de inspanningen die worden genomen om de samenwerking tussen sociale en de reguliere economie te versterken.
Beleidsmatige relevantie	Het is een effectindicator, dus is niet één op één te linken als de output van het gevoerde beleid. De indicator handelt over het jaar 2022 en geeft een algemeen beeld hoe het beleid samenwerking tussen de sociale en reguliere economie stimuleert. Aangezien de ISE verschillende operationele doelstellingen en maatregelen omvat, is een overkoepelende indicator nooit zo evaluerend als een outputindicator die per operationele doelstelling of maatregel kan genomen worden. Echter, een dergelijke overkoepelende outputindicator bestaat niet en is niet relevant om te ontwikkelen, omdat ze weinigzeggend zou zijn over het geheel. Outputindicatoren per operationele doelstelling en maatregel worden zo consistent mogelijk ontwikkeld, maar hebben hier en daar een andere finaliteit.
Budgettaire relevantie	Zoals hierboven aangehaald, dekt de indicator de volledige ISE als effectindicator en kunnen we stellen dat ze zeer dekkend is en dus budgettair relevant.

Soort indicator	<p>Effectindicator</p> <p>Met deze beleidsindicator overkoepelen we de ISE Duurzame Arbeidsmarkt (SE).</p> <p>Directe outputindicatoren op niveau van de ISE nemen we hier niet op, maar worden in andere documenten gemonitord. Zo werd een dashboard opgesteld via het open dataportaal: https://opendata.wse.vlaanderen.be/pages/jr-socialeconomie/</p>
Berekeningswijze	$Index^{2022} = \frac{\left(\frac{Aankoop^{NEC-SEC} + Verkoop^{SEC-NEC}}{Aankoop^{NEC-SEC} + Verkoop^{SEC-NEC} + Aankoop^{NEC-NEC} + Verkoop^{NEC-NEC}} \right)}{\left(\frac{Aankoop^{NEC-SEC} + Verkoop^{SEC-NEC}}{Aankoop^{NEC-SEC} + Verkoop^{SEC-NEC} + Aankoop^{NEC-NEC} + Verkoop^{NEC-NEC}} \right) = 100} \times 100$
Bron	<p>Business-to-businesstransacties in het Belgische productienetwerk, informatie afkomstig uit de leveranciersbestanden van de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën en ter beschikking gesteld door de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA). Toegangsrecht verleend aan ECOOM-Store, in opdracht van Departement WEWIS</p>
Meetfrequentie	<p>Wordt besproken met de FOD Financiën en Statistiek Vlaanderen om deze informatie jaarlijks te updaten en er toegang toe te verkrijgen.</p>
Kwaliteitsbeoordeling	<p>Voor deze indicator worden twee bronnen gebruikt:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Interne bron voor de clustering van de 'sector' sociale economie, zie ook het open dataportaal: https://opendata.wse.vlaanderen.be/pages/jr-socialeconomie/ 2. Federale bron van de FOD Financiën op ondernemingsniveau met de business-to-businesstransacties (leveranciersbestanden) <p>Deze laatste dataset bevat informatie over de business-to-businesstransacties in het Belgische productienetwerk, waardoor het mogelijk wordt om de connecties tussen ondernemingen te identificeren voor het jaartal 2022. Deze informatie is afkomstig uit de leveranciersbestanden van de Federale Overheidsdienst (FOD) Financiën en wordt ter beschikking gesteld door de Vlaamse Statistische Autoriteit (VSA). In een safe room wordt er fysiek toegang verleend binnen het kader van deze opdracht aan ECOOM-Store onderzoekers om deze data te bekijken en analyseren. De leveranciersbestanden bevatten niet enkel informatie over de aanwezigheid van een connectie, maar ook over het gewicht van de connectie, aangezien ze zowel de nettowaarde in euro van de transactie als de btw-waarde vermelden. Elke onderneming in België met een btw-nummer die btw-plichtig is, moet jaarlijks bij de belastingadministratie een lijst indienen met al haar Belgische btw-klanten van het voorbije kalenderjaar. De verkoper moet alle transacties rapporteren waarvan de waarde gelijk is aan of groter is dan 250 euro. Enkel ondernemingen die volledig zijn vrijgesteld van btw op basis van artikel 44 van de btw-wetgeving hoeven geen lijsten in te dienen. Transacties van ondernemingen met meerdere vestigingen die een enkel btw-nummer gebruiken, worden als een bestand gerapporteerd. Alle sociale-economieondernemingen werden teruggevonden in deze dataset en geclusterd.</p>
Reeds gebruikt in andere	<p>Deze indicator werd nieuw ontwikkeld. Meer informatie over de werking van ECOOM en de onderzoeksgroep Store die deze</p>

documenten	<p>indicator ontwikkelt, kan gevonden worden op de website https://www.ecoom.be/ en https://www.ecoom.be/nodes/economischestudies/nl</p> <p>Er worden ook beleidsdagen georganiseerd, waarop dergelijke analyses worden gepresenteerd, zoals bijvoorbeeld https://www.ewi-vlaanderen.be/evenementen/strategische-waardeketens-en-de-opkomst-van-protectionisme</p>
------------	--